Nationaal Coördinator
Terrorismebestrijding en Veiligheid
Ministerie van Justitie en Veiligheid

de Minister van Justitie en Veiligheid
de Minister voor Rechtsbescherming

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 16950
2500 BZ Den Haag
www.nctv.nl

Datum
5 juli 2023

Ons kenmerk
4746235

nota

beslisnota bij beleidsreactie WODC rapport over ideologische duidingen

1. Aanleiding

Op 5 juli publiceert het Wetenschappelijk Onderzoeks- en documentatiecentrum (WODC) een onderzoek over de toepassing van ideologische duidingen. Bijgaand treft u de beleidsreactie aan de Tweede Kamer op dit onderzoek. Gestreefd wordt om deze gelijktijdig met de publicatie te verzenden.

2. Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd in te stemmen met bijgevoegde beleidsreactie.

3. Kernpunten

Binnen het geheel aan beleid en maatregelen ten behoeve van contra-terrorisme (CT) wordt het gedrag van (mogelijk) geradicaliseerde personen op verschillende momenten en voor verschillende doeleinden geduid. De duiding van ideologie/wereldbeeld is hier een belangrijke component van.
Hoewel een ideologische duiding ten grondslag kan liggen aan verstrekkende gevolgen is er weinig tot geen duidelijkheid over de totstandkoming van duidingen, het toezicht op de kwaliteit hiervan, en de mogelijkheden voor contra-expertise en beroep.

Als onderdeel van de bredere contra-terrorismestrategie wil de NCTV kwaliteitstoetsen laten ontwikkelen voor betekenisvolle duidingen.
Om deze doelstelling te bewerkstelligen, diende eerst beter inzicht te worden verkregen in het gebruik van duidingen binnen CT. Daartoe is dit onderzoek verricht en wel binnen vier ketens: strafrecht, jeugd, detentie en Persoonsgerichte aanpak (PGA).

De belangrijkste bevindingen uit het onderzoek zijn:

- Er is in de ketens geen consensus over wat een ideologische duiding is, wat de beste methode is om individuen of groepen te duiden en hoe deze methodes te controleren. Dit levert risico's op voor onder andere
  1. Monopolievorming van expertise;
  2. Duidingen die worden uitgevoerd door mensen die daar 'wellicht niet de juiste expertise voor hebben';
  3. Blinde vlekken voor niet-jihadistische ideologieën zoals rechts-extremisme;
  4. Het minder snel duiden van gedrag of uitingen als deze dichter bij de referentiekaders van de duiders liggen.

- De manier waarop binnen de Persoonsgerichte aanpak en de detentieketen preventief gegevens worden gedeeld tussen de verschillende actoren staat mogelijk op gespannen voet met het recht op privacy en de wet op bescherming persoonsgegevens.
- Binnen de vier ketens bestaande verschillende klachten- en beroepsprocedures rondom duidingen. In de praktijk worden deze om diverse redenen maar zelden benut.

4.1 Politieke context
Duidingen, meer in het bijzonder de wijze waarop deze tot stand komen, de kwaliteit ervan en het toezicht erop, vormen geen onderdeel van het politieke debat. Er zijn voor zover bekend geen vragen, moties of uitspraken over duidingen gedaan.

4.2 Krachtenveld
Zoals hierboven beschreven zijn er vier ketens waarin duidingen een rol spelen. De voornaamste partijen in die ketens zijn de politie, het openbaar ministerie, de Dienst Justitiële Inrichtingen, Reclassering Nederland en de Raad voor de Kinderbescherming. In de persoonsgerichte aanpak zijn het met name gemeenten die een rol spelen. Daarnaast zijn er nog enkele externe (commerciële) partijen die een rol spelen; het bedrijf Nuance door Training en Advies (NTA) en het Landelijk Steunpunt Extremisme (LSE).

4.3 Strategie
Het onderzoek maakt duidelijk dat een volgende fase is aangebroken in het doen van duidingen: van pionieren naar professionaliseren. Het onderzoek biedt hiervoor kaders en handvatten. Omdat de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV) zelf geen duidingen verricht kan zij in het vervolg richting de vier ketens een faciliterende rol vervullen.

4.4 Communicatie
Het rapport is op 21 mei ontvangen. Op 13 juni heeft de VU een toelichting op het onderzoek gegeven aan de ketenpartners en is op hoofdlijnen gesproken over de beleidsreactie. Het onderzoek wordt op 5 juli door het WODC gepubliceerd. Bovengenoemde externe partijen worden daags voor publicatie geïnformeerd over het rapport en de beleidsreactie. Enige media-aandacht is voorspelbaar, er worden daarom Q en A’s voorbereid.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.